Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

Lokaal effectief discriminatie bestrijden

Hanneke Felten

Op welke terreinen speelt discriminatie? Een paar voorbeelden

- **Stagediscriminatie:**
  - Ook al hebben studenten een identieke cv, studenten met een naam die kan verwijzen naar een migratieachtergrond hebben minder kans op een stageplaats dan studenten die dat niet hebben. De enige uitzonderingen waren daarbij de sectoren zorg en welzijn (Zieonderzoek Verwey-Jonker Instituut).
  - Jongeren met migrantenafkomst moeten vaker solliciteren voor een stage (ROA)

- **Arbeidsmarktdiscriminatie:**
  - 60 % meer kans in 1e ronde van selectie met een Nederlandse klinkende naam dan een Arabische naam (Blommaert et a. 2014)
  - Zelfs al hebben personen zonder migratieachtergrond een strafblad voor een geweldsdelict gekregen, dan hebben zij nog steeds een grotere kans op een positieve reactie na een sollicitatie, dan personen met een migratieachtergrond en zónder strafblad (Van den Berg, Blommaert, Bijleveld & Ruiter, 2017)

Op welke terreinen speelt discriminatie? Een paar voorbeelden

- **Woningmarkt:**
  - De Groene Amsterdammer: iemand die Rachid heet 28% minder kans heeft op een positieve reactie in vergelijking met iemand die Jaap heet.
  - monitor discriminatie bij woningverhuur van Radar: annen met een Marokkaans (12%), een Pools (8%) en vrouwen met een Marokkaans (7%) klinkende naam minder kans hebben om te worden uitgenodigd in vergelijking met een woningzoekende met een Nederlands klinkende naam. Ook toont deze monitor aan dat 14% van 105 met *mystery calls* benaderde makelaars een discriminerend verzoek afwijst, de overige 86% deed dit niet direct.

- **Onderwijs:**
  - Diverse onderzoeken over schooladviezen; afkomst speelt een rol in combinatie met lage SES
  - Hoe negatiever de attitude van de leerkracht over leerlingen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond in het algemeen was, hoe lager zijn of haar verwachtingen waren van deze groepen leerlingen in de klas. De Turks-Nederlandse en Marokkaans-Nederlandse leerlingen kregen vervolgens lagere cijfers voor schrijfopdrachten en scoorden lager op Cito-toetsen begrijpend lezen en rekenen dan leerlingen zonder migratieachtergrond. Wanneer een leraar geen negatieve attitude had ten aanzien van deze groepen, waren de verschillen tussen leerlingen met en leerlingen zonder migratieachtergrond beduidend kleiner (Van den Bergh et al., 2010).

Hoe komt het?

vooroordelen

stereotypen

perceptie sociale norm

Machtsongelijkheid

Zie bijvoorbeeld: Amodio & Devine, 2006; Cuddy, Fiske & Glick, 2007; Dovidio, et al. 1997; n & Gaertner, 1996; Dovidio, Kawakami & Gaertner, 2002; Gawronski & Bodenhausen 2006; Greenwald & Banaji, 1995; Greenwald, McGhee & Schwartz, 1998; Gordijn & Wigboldus, 2013; Talaska, Fiske & Chaiken, 2008

Discriminatie op individueel niveau

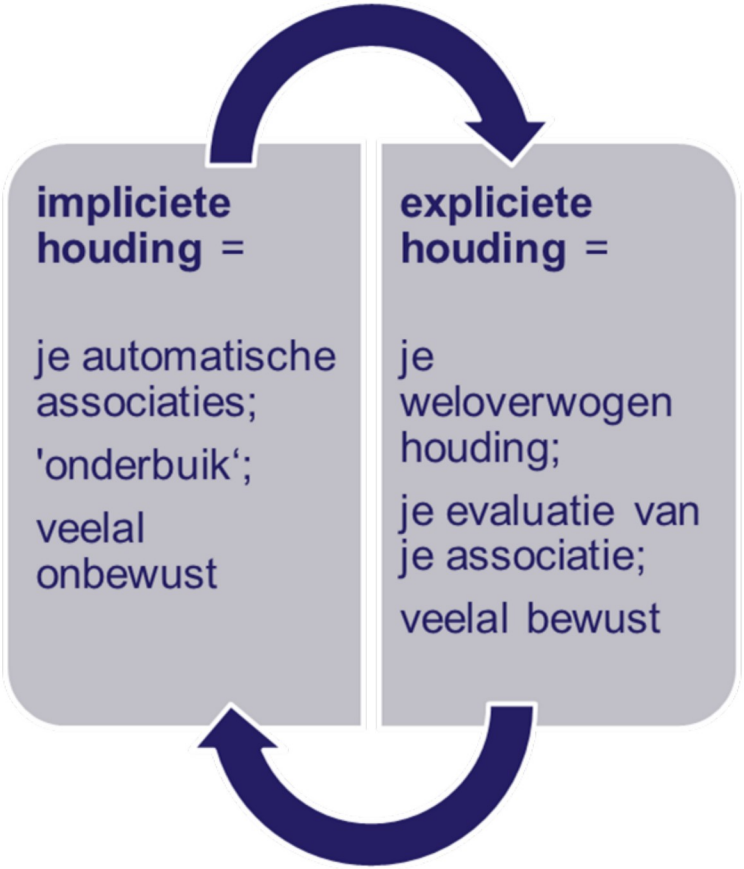

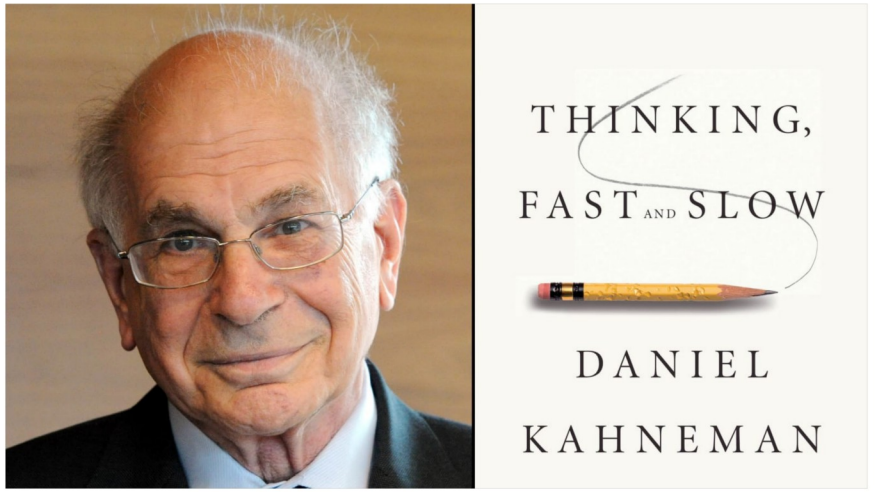

~~intentie~~

Institutioneel Racisme: Drie typen processen

(1) Regels, beleid en processen die expliciet onderscheid maken tussen raciale/etnische groepen (zoals etnisch profileren)

(2) Een gebrek aan regels, beleid en processen om de invloed van racistische stereotypen en vooroordelen van professionals te beperken

(3) Regels, beleid en processen waarbij witte mensen als norm worden genomen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

HANDREIKING

antidiscriminatiebeleid voor gemeenten

INHOUD

HET HOE, WAT EN WAAROM VAN ANTIDISCRIMINATIEBELEID 5

Wat is discriminatie? 5
Wie wordt er gediscrimineerd? 6
Hoe wordt er gediscrimineerd? 8
Wanneer wordt er gediscrimineerd? 8
Hoe vaak komt discriminatie voor? 9
Wat voorspelt discriminatie? 12
Anti-discriminatie aanpak: een tweesporen beleid? 13
Wat is de rol van de gemeente? 15
Met welke wetten moet de gemeente rekening houden? 16

STAPPENPLAN ANTIDISCRIMINATIEBELEID 19

Stap 1. Samenwerking met ADV 19
Stap 2. Bepalen visie en draagvlak creëren 21
Stap 3. Verken wat er lokaal speelt 23
Stap 4. Apart beleid én afstemmen met bestaand beleid 27
Stap 5. Stel doelen en een plan vast 29
Stap 6. Uitvoering van de vastgestelde activiteiten 32
Stap 7. Monitor, evalueer en borg 33

Toelichtingen op het stappenplan 36

Mensenrechten als uitgangspunt 36
Betrekken bewoners bij vorming beleid 37
Kenmerken van stevig antidiscriminatiebeleid 39
Voorbeelden van activiteiten en interventies 41
Effectiviteit: hoe weet je of beleid werkt? 49
Checklist voor interventies gericht op verminderen discriminatie 50

Veelgestelde vragen 54

Bijlagen

1. Verschil indirecte en directe discriminatie 56
2. ADV's en hun taken 57
3. Mensenrechten en internationale verdragen, woonwagenbeleid 60

Meer lezen en weten 64

Literatuur 64
Landelijke ondersteuningsorganisaties voor Gemeentelijk antidiscriminatiebeleid 66

Voorbeelden uit andere gemeenten

- Een derde van de gemeente voert specifiek een antidiscriminatiebeleid: aantal groeit
- Gemeenten die geen beleid hebben: 81% voert wel beleid dat betrekking heeft op antidiscriminatie

- **Gemeente Zwolle:**
  - Stadsgesprekken
  - Werkgroep diversiteit en inclusie op de werkvloer van het MKB

- **Gemeente Amsterdam:**
  - Antidiscriminatiebeleid op verschillende terreinen
  - O.a. campagne voor het ingrijpen van omstanders
  - Ondersteunen bedrijven in doen wat werkt
  - Onderzoeken of bedrijven kunnen worden uitgesloten bij gebrekkig antidiscriminatiebeleid
  - Eigen inclusiebeleid
  - Aanpak institutioneel racisme

- **Gemeente Rotterdam:**
  - Netwerk 010
  - Eigen inclusiebeleid

- **Gemeenten Utrecht:**
  - Antidiscriminatiebeleid op verschillende terreinen
  - Geen opdrachten voor bedrijven die discrimineren
  - Ondersteunen bedrijven in doen wat werkt
  - Eigen inclusiebeleid; o.a. deelname pilot nudging
  - Onderzoek naar institutioneel racisme

Een paar tips:

- Zet een aanpak uit tegen arbeidsmarktdiscriminatie met aandacht voor het MKB (info werkgevers, ‘naming & faming’)
- Ga in gesprek met Mbo’s over hoe zij stagediscriminatie kunnen voorkomen
- Subsidieer effectieve interventies tegen discriminatie op scholen
- Zet praktijktesten in op de woningmarkt
- Betrek de groepen die veel gediscrimineerd wordt bij het beleid
- Vaar niet op cijfers van meldingen